

Bestrijden of accepteren wat bepaalt de tolerantie voor plaagsoorten?

Door de beperkte ruimte in Nederland zijn er steeds meer interacties tussen mensen, planten en dieren. Deze interacties kunnen voor overlast zorgen, maar naast overlast kan de perceptie van mensen ook door andere factoren worden beïnvloed. Om te onderzoeken welke factoren dit zijn werd in opdracht van de Vlinderstichting een enquête-onderzoek uitgevoerd.

Tekst: Ayke Haller, Sébas Gunterman & Bruce Schoelitz, HAS Hogeschool Den Bosch

Soorten

Nederland kent verschillende dier- en plantsoorten die economische schade, gezondheidsschade of geluidsoverlast kunnen veroorzaken. De soorten die zijn meegenomen in het onderzoek komen grotendeels uit verschillende biologische klassen om zoveel mogelijk diversiteit in de antwoorden te krijgen. De soorten zijn: de buxusmot (*Cydalis perspectalis*), de wolf (*Canis lupus*), de eikenprocessierups (*Thaumetopea processionea*), de halsbandparkiet (*Psittacula krameri*) en de reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*).

Enquête

De enquête bestond uit dertig vragen. De meeste van deze vragen waren via een 5-punts Likertschaal te beantwoorden. Het doel was om aan te tonen welke factoren invloed hebben op tolerantie voor deze soorten in Nederland. Factoren die zijn meegenomen zijn: ervaring, overlast, kennis, informatiebehoefte, demografie en locatie. Dankzij een overweldigende hoeveelheid respondenten (2326) is er meer

dan genoeg data verzameld. Van de 2326 respondenten die de enquête hebben ingevuld zijn alleen mensen ouder dan 18 jaar en wonend in Nederland meegenomen. Hierdoor bleven er 2191 over. Van deze selectie was 50,47% man, 48,93% vrouw en 0,6% anders.

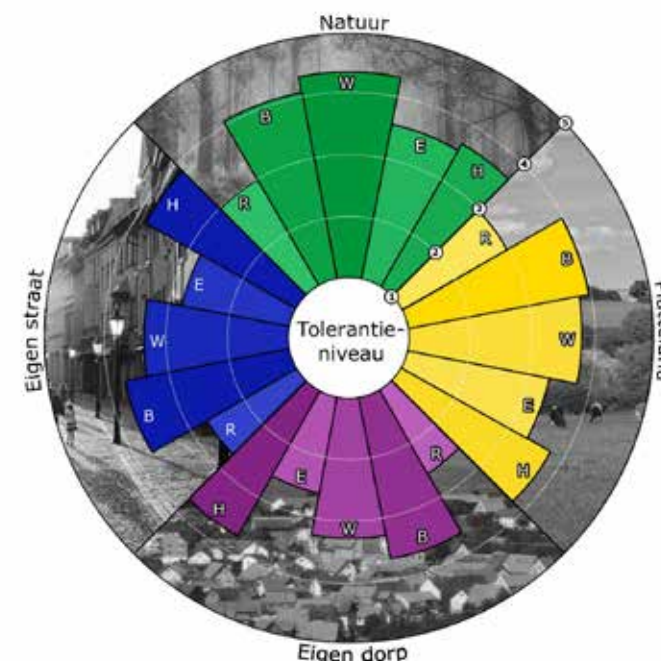
Ervaring en overlast

Er werd verwacht dat ervaring en overlast voor de hand liggende redenen zijn die de perceptie over de onderzochte soorten kunnen beïnvloeden. Niet geheel onverwacht, scoorde de wolf veel lager dan andere soorten bij de hoeveelheid ervaring en overlast die mensen ermee hadden. Tussen de ervaring met reuzenberenklauw, buxusmot en eikenprocessierups was weinig verschil, maar de reuzenberenklauw veroorzaakte duidelijk minder overlast dan de insectensoorten, die de meeste overlast veroorzaken. De ervaring met halsbandparkieten was gemiddeld, wat verrassend is gezien de beperkte verspreiding van deze vogelsoort in Nederland. De ervaring blijkt uiteindelijk niet direct

te vertalen naar de mate van overlast die wordt veroorzaakt door de soorten: de overlast is bij alle soorten dan ook lager dan de mate van ervaring.

Kennis

Om de aanwezige kennis van de respondent vast te stellen zijn er per soort twee inhoudelijke vragen opgesteld die de kennis van respondenten op drie niveaus konden indelen: nul vragen goed, één vraag goed en twee vragen goed. Voor elke soort werden twee vragen opgesteld: één waarvan het antwoord redelijk algemeen bekend is en één waarvoor wat meer specifieke of specialistische kennis nodig is. Door het aantal juiste antwoorden te tellen, konden we op een redelijk objectieve manier bepalen hoe groot de kennis was. Na analyse van de data bleek dat soorten waar de meeste kennis over is als meest overlastgevend worden ervaren. Bij de wolf en eikenprocessierups is er een positieve invloed op de tolerantie gemeten: respondenten met meer kennis zijn toleranter voor deze soorten. Bij de

Figuur 1: De gemiddelde tolerantie voor de verschillende soorten per locatie. De waarden van de assen variëren van 1 (helemaal niet tolerant) tot 5 (heel tolerant). R=Reuzenberenklauw; B=Buxusmot; W=Wolf; E=Eikenprocessierups; H=Halsbandparkiet.

halsbandparkiet werd juist een negatieve invloed op de tolerantie gemeten: respondenten met meer kennis zijn minder tolerant voor de soort.

In de enquête werd ook naar de informatiebehoefte van mensen over de soorten gevraagd. Ondanks dat de meeste vragen

ken, zoals de reuzenberenklauw en eikenprocessierups, de algehele tolerantie een stuk lager was. Opvallend is dat, hoewel de reuzenberenklauw veel minder overlast veroorzaakt, de tolerantie voor deze plant toch lager was in vergelijking met de overlast en tolerantie van de eikenprocessierups. Per locatie werden ook verschillen in tolerantie gemeten: zo waren de respondenten het meest tolerant als de soorten zouden voorkomen in een natuurgebied of op het platteland. Behalve bij de halsbandparkiet, die als mooie vogel op alle locaties werd getolereerd. De tolerantie voor de soorten binnen de eigen stad of dorp en straat waren duidelijk het laagst voor de reuzenberenklauw en eikenprocessierups (zie figuur 1).

Gemiddeld genomen waren vrouwen toleranter voor de reuzenberenklauw en halsbandparkiet dan mannen

over de eikenprocessierups goed werden beantwoord, gaven respondenten aan de grootste informatiebehoefte te hebben voor deze soort. De gemiddelde informatiebehoefte was bij alle soorten laag.

Tolerantie en locatie

Bij het opstellen van de vragen om de tolerantie van de soorten te meten, moest rekening worden gehouden met de invloed van de locaties waar deze soorten kunnen voorkomen. Uiteindelijk werd er gekozen om de tolerantie per soort op vier locaties te meten: als ze voorkomen in een natuurgebied, op het platteland, in eigen stad of dorp en in de eigen straat. Om de algemene tolerantie van de soorten te vergelijken werden de gemiddelden van de vier locaties geanalyseerd. Hieruit bleek dat de gemiddelde respondent de hoogste tolerantie had voor de buxusmot, halsbandparkiet en wolf. Terwijl voor soorten die lichamelijke klachten kunnen veroorza-

Overige factoren

Als laatste is bepaald of demografische factoren zoals geslacht, thuiswonende kinderen en het houden van huisdieren effect hadden op de tolerantie. Er is gekeken of er een verschil was in de tolerantie als we de respondenten in groepen opdeelden. Hierbij werden bij verschillende factoren inderdaad verschillen gevonden. Als voorbeeld: gemiddeld genomen waren vrouwen toleranter voor de reuzenberenklauw en halsbandparkiet dan mannen, die op hun beurt juist toleranter waren voor de wolf.

We kunnen concluderen dat de meeste van de onderzochte factoren van invloed zijn op de tolerantie voor deze soorten (zie tabel 1). De tolerantie van mensen die al overlast hebben ervaren van een soort is lager. Ze zullen waarschijnlijk meer opstaan voor bestrijding dan mensen die de overlast niet hebben ervaren, of ze hebben misschien meer uitleg nodig als besloten wordt niets aan beheersing van de soorten te doen. Dit is waardevolle informatie om mee te nemen in de communicatie over deze soorten met betrekking tot bijvoorbeeld beleid. Gelukkig blijkt ook dat de tolerantie voor de meeste onderzochte soorten niet heel laag is en dat we best wat planten en dieren, zelfs als ze vervelend kunnen zijn, in onze omgeving accepteren.

Dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Bart van Beurden, Esmée Vogels, Frank van Schie en Ilke van Gestel van HAS Hogeschool Den Bosch. ●

	RBK	BXM	Wolf	EPR	HBP
Demografie					
Leeftijd	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Geslacht	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja
Gezinsamenstelling	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja
Huisdieren	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee
Lid natuurgebied	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Groen vakgebied	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ervaring					
Overlast	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Kennis	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Informatiebehoefte	Nee	Nee	Ja	Ja	Ja
Afstand/Locatie	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Tabel 1: Overzichtstabel van alle onderzochte factoren en of ze een significante invloed hebben op de tolerantie van de respondenten per soort. RBK=Reuzenberenklauw; BXM=Buxusmot; EPR=Eikenprocessierups; HBP=Halsbandparkiet.